

Tiesību aktos noteiktās normas pašvaldību sociālās palīdzības nodrošināšanai

Pieredzes un informatīvās apmaiņas semināri
Latvijas pašvaldībām reģionos
2013.gada 20.septembris – 25.oktobris

Dace Zvirgzdiņa,
Labklājības ministrijas
Sociālās iekļaušanas un sociālā darba politikas departamenta vecākā referente

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums (1)

- ❑ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības saņemšanas kārtību nosaka Ministru kabinets un pašvaldību domes (3.panta otrā daļa)
- ❑ Sociālās palīdzības mērķis ir sniegt materiālu atbalstu krīzes situācijā nonākušām trūcīgām un maznodrošinātām ģimenēm (personām), lai apmierinātu to pamatvajadzības un veicinātu darbaspējīgo personu līdzdarbību savas situācijas uzlabošanā (32.pants)
- ❑ Pašvaldība saistošajos noteikumos var noteikt labvēlīgākus nosacījumus ģimenes (personas) atzīšanai par trūcīgu, tai skaitā var atzīt par trūcīgu ģimeni (personu), kurai ir parādsaistības (33.panta otrā daļa)

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums (2)

□ Ja ir apmierināts pamatots pašvaldības iedzīvotāju pieprasījums pēc pabalsta GMI līmeņa nodrošināšanai un dzīvokļa pabalsta, pašvaldība, izvērtējot ģimenes (personas) ienākumus, ir tiesīga no pašvaldības pamatbudžeta izmaksāt arī citus pabalstus ģimenes (personas) pamatvajadzību apmierināšanai (35.panta trešā daļa)

Šā panta trešajā daļā minēto pabalstu veidu, apmēru, izmaksas kārtību un personas, kuras ir tiesīgas saņemt šos pabalstus, reglamentē pašvaldības saistošajos noteikumos (35.panta ceturtā daļa)

□ Dzīvokļa pabalsta apmēru, izmaksas kārtību un personas, kuras ir tiesīgas saņemt šo pabalstu, reglamentē pašvaldības saistošajos noteikumos (35.panta piektā daļa)

Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu (MK 30.03.2010. noteikumi Nr.299)

- Pašvaldība saistošajos noteikumos var noteikt ikmēneša kredītmaksājuma apmēru, par kuru pašvaldības sociālais dienests samazina ienākumu summu, aprēķinot vidējos ienākumus (17.punkts)
- Par īpašumu šo noteikumu izpratnē nav uzskatāmi pašvaldības saistošajos noteikumos noteiktais kustamais un nekustamais īpašums (19.4.apakšpunkts)

Paredzēts, ka ar 01.01.2014. stāsies spēkā grozījumi, nosakot trūcīgas ģimenes (personas) ienākumu līmeni 128,06 euro.

Ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšana par maznodrošinātu

- Par maznodrošinātu atzīstama persona, kuras ienākumi un materiālais stāvoklis nepārsniedz attiecīgās pašvaldības domes noteikto līmeni, kas savukārt nedrīkst būt zemāks par trūcīgas personas ienākumu un materiālā stāvokļa līmeni, kādu, pamatojoties uz Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumu, noteicis Ministru kabinets. Personai, kura atzīta par maznodrošinātu personu, tiek izsniegta šo statusu apliecinoša **izziņa** (*likums "Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.panta sestā daļa*)

Noteikumi par garantēto minimālo ienākumu līmeni

(MK 18.12.2012. noteikumi Nr.913)

Pašvaldības dome ir tiesīga noteikt

citū GMI līmeni dažādām iedzīvotāju grupām (piemēram, bērniem, vecuma un invaliditātes pensiju saņēmējiem),

kas nav zemāks par šo noteikumu 2.punktā minēto ienākumu līmeni (35 latī mēnesī) un nepārsniedz normatīvajos aktos par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu noteikto ienākumu līmeni (3.punkts)

Paredzēts, ka ar 01.01.2014. stāsies spēkā grozījumi, nosakot garantēto minimālo ienākumu līmeni 49,80 euro.

Kārtība, kādā aprēķināms, piešķirams, izmaksājams pabalsts GMI līmeņa nodrošināšanai un slēdzama vienošanās par līdzdarbību (MK 17.06.2009. noteikumi Nr.550)

- ❑ Pašvaldība saistošajos noteikumos var noteikt piemaksu GMI līmeņa apmērā vai lielākā apmērā pabalsta saņēmējam, kuram visi apgādājāmie ir nepilngadīgi (6.punkts)
- ❑ Pabalstu izmaksā par kārtējo mēnesi pašvaldības saistošajos noteikumos noteiktajā termiņā (13.punkts)
- ❑ Pabalsta izmaksu naudā daļēji vai pilnībā var aizstāt ar pabalstu natūrā (ar uzskaiti naudā), samaksājot bērnu ēdināšanas izdevumus skolā vai bērnu audzināšanas iestādē, kā arī pieaugušo ēdināšanas un citus izdevumus saskaņā ar pašvaldības saistošajiem noteikumiem:
 - ja konstatēts, ka pabalsta saņēmējs pārkāpis vienošanos par pabalsta izlietošanas mērķiem. Izmaksas veidu maina, sākot ar nākamo izmaksas mēnesi;
 - pēc ģimenes (personas) vēlēšanās (15.punkts)

Problēmas

pašvaldību saistošajos noteikumos (1)

- ❑ Izdošanas pamatojumā un pašos saistošajos noteikumos atsauce uz spēku zaudējušiem likumiem, MK noteikumiem
- ❑ Likumos un MK noteikumos noteikto tiesību normu pārrakstīšana
- ❑ Neatbilst pašvaldības sociālās palīdzības mērķiem un pamatprincipiem, taču izdošanas pamatojumā atsauce uz SPSP likuma 35.panta trešo un ceturto daļu (*citi pabalsti ģimenes (personas) pamatvajadzību apmierināšanai*)

Problēmas

pašvaldību saistošajos noteikumos (2)

- ❑ Saistošo noteikumu izdošanas pamatojumā, raugoties no to satura un virsraksta, jābūt atsaucei uz citiem tiesību aktiem

Piemēram:

- “Par pabalstiem pilngadību sasniegušajiem bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem”
 - izdoti saskaņā ar SPSP likuma 35.panta trešo un ceturto daļu;
 - tā vietā jābūt MK 15.11.2005. noteikumu Nr.857 “Noteikumi par sociālajām garantijām bārenim un bez vecāku gādības palikušajam bērnam, kurš ir ārpusģimenes aprūpē, kā arī pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanās” atbilstošiem konkrētiem punktiem;
- “Par pašvaldības palīdzību audžuģimenēm”
 - izdoti saskaņā ar SPSP likuma 35.panta trešo un ceturto daļu;
 - tā vietā jābūt MK 19.12.2006. noteikumu Nr.1036 “Audžuģimenes noteikumi” atbilstošiem konkrētiem punktiem

Problēmas pašvaldību saistošajos noteikumos (3)

❑ Saistošo noteikumu izdošanas pamatojums neatbilst juridiskajai tehnikai – nepieciešams konkretizēt likuma pantus un MK noteikumu punktus

Piemēram (neatbilstošs juridiskajai tehnikai):

- Izdoti saskaņā ar likumu “Par sociālo drošību”;
- Izdoti saskaņā ar MK 17.06.2009. noteikumiem Nr.550 „Kārtība, kādā aprēķināms, piešķirams, izmaksājams pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un slēdzama vienošanās par līdzdarbību”

Problēmas pašvaldību saistošajos noteikumos (4)

- Ja personas aprūpi nodrošina ģimenes locekļi, pašvaldība šos ģimenes locekļus atbalsta psiholoģiski, viņus konsultējot un apmācot, un, ja nepieciešams, arī materiāli.

*(Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums, III nodaļa “**Sociālo pakalpojumu** (nevis – sociālās palīdzības) sniegšanas mērķi, veidi un tiesības uz tiem, 23.panta “**Aprūpe mājās**” otrā daļa)*

Problēmas

pašvaldību saistošajos noteikumos (5)

□ Pašvaldības attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju interesēs var brīvprātīgi realizēt savas iniciatīvas ikvienā jautājumā, ja tas nav Saeimas, Ministru kabineta, ministriju, citu valsts pārvaldes iestāžu, tiesas vai citu pašvaldību kompetencē vai arī ja šāda darbība nav aizliegta ar likumu (12.pants)

□ Dome var pieņemt saistošos noteikumus arī, lai nodrošinātu pašvaldības autonomo funkciju un brīvprātīgo iniciatīvu izpildi (43.panta trešā daļa)

Piemēram:

- "Par vienreizējiem pabalstiem personām, kuras atbrīvotas no brīvības atņemšanas vietām"
- "Par vienreizēju apbedīšanas pabalstu"
- "Par svētku pabalstiem"
- "Par pašvaldības pabalstu mājokļa pielāgošanai personām, kuras pārvietojas riteņkrēslā"
- "Par pabalstu ūdens patēriņa skaitītāju uzstādīšanai"
- "Par papildu materiālo palīdzību pašvaldībā"

Paldies!

Kontaktinformācija:

**Dace Zvirgzdiņa,
LM Sociālās iekļaušanas un
sociālā darba politikas departamenta vecākā referente,
dace.zvirgzdina@lm.gov.lv, t.67021661**

